

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 14 lipca 2009 r.

**Pan
Wiesław Janiszewski
Burmistrz
Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny**

LKA-410-14-2/2009

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Gminy i Miasta w Czerwionce-Leszczynach², w zakresie gospodarowania w latach 2006 – 2008 w gminie stałymi odpadami komunalnymi, w tym zwłaszcza ulegającymi biodegradacji.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 29 maja 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania Gminy w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

I. Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie:

1. Nie wprowadzenie na terenie Gminy selektywnej zbiórki odpadów w zakresie wszystkich frakcji wymienionych w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy³. Stan ten miał w głównej mierze związek z nie zrealizowaniem zadań, ustalonych w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami⁴, które miały zapewnić rozwój na terenie

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”,

² Zwany dalej „Urzędem”

³ Zwany dalej „regulaminem utrzymania czystości i porządku”

⁴ Zwany dalej „GPGO”.

Gminy systemów selektywnej zbiórki poszczególnych frakcji odpadów komunalnych. W szczególności:

- nie podjęto żadnych działań w celu wprowadzenia od 2005 r. systemu selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji, poprzez wdrożenie systemu dwupojemnikowego zbiórki odpadów komunalnych. Nie przystąpienie do prac w zakresie wdrożenia tego systemu (z powodu wysokich kosztów) spowodowało zaniechanie od 2006 r. na terenie Gminy zbiórki odpadów ulegających biodegradacji;
- od 2006 r. nie wprowadzono systemu selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych, występujących w strumieniu odpadów komunalnych, a odbiór tych odpadów ograniczono jedynie do prowadzonej w ramach akcji zbiórki zużytych baterii w placówkach oświatowych.

Jednostki organizacyjne Gminy nie przeprowadzały także żadnych działań w celu zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów przez stosowanie opakowań biodegradowalnych w miejsce opakowań wykonanych z folii.

W związku z powyższym należy zaznaczyć, że zapewnienie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wydzielenia odpadów niebezpiecznych z tych odpadów oraz osiągnięcie poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych należy do obowiązkowych zadań własnych gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, określonych w art. 16 a pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁵

NIK mając na uwadze wyjaśnienia Pana Burmistrza, że niekorzystny wpływ na rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ma słaba sytuacja ekonomiczna Gminy, zwraca uwagę na pilną potrzebę dostosowania warunków gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy do przepisów określonych w art. 10 ust. 1 ustawy o odpadach oraz do wymogów ustalonych w planach gospodarki odpadami wyższego szczebla, w tym zwłaszcza w zakresie realizacji określonego w art. 16 a pkt 4 ww. ustawy oraz w dyrektywach Unii Europejskiej⁶ obowiązku ograniczenia do końca 2010 r. masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych do

⁵ Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 ze zm., zwanej dalej „*ustawą o odpadach*”.

⁶ Dyrektywy Rady: nr 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów (Dz. Urz. WE L 194 z 25.07.1975, L 78 z 26.03.1991 i L 377 z 23.12.1991), uchylona z dniem 17 maja 2006 r., obecnie Dyrektywa 2006/12/WE z 5.04.2006 r. (Dz. U. UE. L. 06.114.9), nr 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999)

składowania - do nie więcej niż 75 % wagowo w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r., tj. do ok. 135 Mg rocznie.

NIK zwraca ponadto uwagę, że Gmina nie realizowała również określonego w art. 16a pkt 3 ustawy o odpadach obowiązkowego zadania własnego dotyczącego zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Działań w tym zakresie (samodzielnie lub przy współpracy z innymi gminami i przedsiębiorcami) nie zaplanowano w GPGO i nie prowadzono.

2. W sprawozdaniu z realizacji GPGO za lata 2003 – 2006, przyjętym uchwałą w marcu 2007 r. przez Radę Miejską i przekazanym Zarządowi Powiatu Rybnickiego, podano nierzetelne informacje o masie zebranych selektywnie w 2006 r. odpadów komunalnych. M.in. w sprawozdaniu tym wykazano zbiórkę w 2006 r. 241 Mg odpadów ulegających biodegradacji pomimo, że zbiórki tych odpadów nie prowadzono.

NIK nie uwzględnia wyjaśnień Naczelnika Wydziału Gospodarki Komunalnej i Lokalowej⁷ że wobec braku danych za II półrocze 2006 r. przybliżono dane rzeczywiste z I półrocza, gdyż w Gminie brak było w ogóle danych o ilości odebranych odpadów ulegających biodegradacji.

Urząd nie egzekwował bowiem od przedsiębiorców należytego wywiązywania się z ustalonego, w art. 9 a ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁸, obowiązku corocznego sporządzania informacji o masie i rodzaju odebranych odpadów komunalnych. Stwierdzono, m.in. brak w Urzędzie za lata 2006 - 2008 sześciu przedmiotowych informacji od przedsiębiorców (tj. 21 % wymaganych). Ponadto tylko informacje przekazywane przez dwóch przedsiębiorców (z dziewięciu do dziesięciu działających w badanych latach) zawierały prawie cały zakres danych, określony art. 9 a ust. 2 ww. ustawy, z wyjątkiem masy odpadów ulegających biodegradacji deponowanych na składowiskach odpadów. Natomiast w pozostałych informacjach nie określono wymaganych danych w zakresie sposobów zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych, masy odpadów ulegających biodegradacji deponowanych na składowiskach i zagospodarowanych w inny sposób.

3. Uchwalenie przez Radę Miejską w Czerwionce - Leszczynach⁹ w dniu 27 czerwca 2006 r., tj. 165 dni po terminie określonym w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

⁷ Zwanego dalej „Wydziałem GKil”.

⁸ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm., zwanej dalej „ustawą o utrzymaniu czystości i porządku”

⁹ Zwanej dalej „Radą Miejską”.

o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹⁰ prawidłowego regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, stanowiącego w myśl art. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku prawo miejscowe, określające m.in. zasady gospodarowania odpadami komunalnymi. Przyczyną opóźnienia było zakwestionowanie przez Wydział Prawny i Nadzoru Urzędu Wojewódzkiego oraz Wojewodę Śląskiego (w trybie nadzoru), postanowień uchwalonych przez Radę Miejską regulaminów utrzymania czystości i porządku z 13 stycznia 2006 r. i 28 kwietnia 2006 r., z uwagi na ujęcie w nich regulacji ustalonych normami prawnymi o charakterze powszechnie obowiązującym oraz nie uwzględnienie niektórych wymagań dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości.

4. Nie przedłożenie przez Burmistrza Radzie Miejskiej projektu uchwały określającej górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi odbierania przez przedsiębiorcę odpadów komunalnych, w tym zbieranych w sposób selektywny. W konsekwencji do dnia zakończenia kontroli (18 maja 2009 r.) brak było uchwały Rady Miejskiej określającej ww. górne stawki opłat, wymaganej postanowieniami art. 6 ust. 2 i ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.

NIK nie podziela stanowiska Burmistrza, że ww. przepis nie precyzował terminu w jakim należy go wprowadzić, ponieważ obowiązuje¹¹ on od dnia 13 października 2005 r. Po zakończeniu kontroli Rada Miejska na sesji w dniu 26 czerwca 2009 r. podjęła stosowną uchwałę w sprawie ww. stawek opłat.

5. Podanie 12 lutego 2008 r., tj. z opóźnieniem 670 dni w stosunku do terminu (13 kwietnia 2006 r.), ustalonego w art. 10 ust. 2 ustawy z 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach, do publicznej wiadomości wymagań dla przedsiębiorców ubiegających się o uzyskanie zezwoleń na świadczenie na terenie gminy usług odbierania odpadów komunalnych, w myśl art. 7 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.

Podnoszone przez Pana Burmistrza przyczyny nieterminowej realizacji tego obowiązku – m.in. późne uchwalenie regulaminu utrzymania czystości i porządku oraz wybory samorządowe w II połowie 2006 r. – zdaniem NIK nie stanowiły uzasadnionych przeszkód do opublikowania tych wymagań.

Wskutek opóźnienia podania do publicznej wiadomości tych wymagań, w latach 2006 - 2008 ośmiu przedsiębiorców świadczyło na terenie Gminy usługi odbioru odpadów

¹⁰ Dz. U. Nr 175, poz. 1458 ze zm., zwanej dalej „ustawą z 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach”.

¹¹ Art. 6 ust. 2 zmieniony przez art. 2 pkt 5 lit. a) ustawy o zmianie ustawy o odpadach z dniem 13 października 2005 r.

komunalnych na podstawie zezwoleń uzyskanych przed październikiem 2005 r., w których ustalono mniej rygorystyczne od obowiązujących w latach 2006 - 2008 warunki gospodarowania odpadami. W zezwoleniach tych bowiem nie określono dopuszczalnego do deponowania na składowiskach poziomu odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz sposobu realizacji obowiązku ograniczenia masy tych odpadów.

Stwierdzono również naruszenie przez Pana Burmistrza postanowień art. 10 ust. 4 ustawy z 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach, wskutek nie wygaszenia z urzędu bez odszkodowania zezwoleń trzech przedsiębiorców na odbiór odpadów komunalnych, którzy w wymaganym terminie (do 12 sierpnia 2008 r.) nie złożyli wniosków o zmianę posiadanych zezwoleń. Jeden z tych przedsiębiorców złożył stosowny wniosek z 40-dniowym opóźnieniem, natomiast dwóch pozostałych nie złożyło takich wniosków do maja 2009 r. Pan Burmistrz poinformowany o powyższym przez kontrolujących w trybie art. 51 ust. 4 ustawy o NIK, nakazał Naczelnikowi Wydziału GKIL przygotowanie dokumentów do wszczęcia stosownych postępowań w tym zakresie, a wg wyjaśnień złożonych po zakończeniu kontroli przez Zastępcę Burmistrza, wydano decyzje o wygaśnięciu posiadanych zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych w stosunku do przedsiębiorców, którzy nie złożyli wniosków o ich zmianę.

6. Prowadzenie w Urzędzie, w okresie objętym kontrolą, postępowań administracyjnych w zakresie wydawania przedsiębiorcom zezwoleń na odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości z naruszeniem terminów określonych w art. 35 § 1-3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹². Spośród bowiem pięciu takich postępowań, w trzech przypadkach wydanie zezwoleń nastąpiło dopiero po 175-229 dniach od momentu złożenia przez przedsiębiorców wniosków, natomiast dwóch pozostałych postępowań nie zakończono, pomimo upływu odpowiednio 235 i 353 dni od daty wpływu wniosków. NIK przyjmując do wiadomości, że wpływ na to miała m.in. niekompletność składanych przez przedsiębiorców wniosków o wydanie zezwoleń, zwraca równocześnie uwagę na zwłokę w działaniach służb Urzędu, gdyż np. w ośmiu przypadkach żądanie od przedsiębiorców uzupełnienia złożonych wniosków lub wydanie im zezwoleń nastąpiło dopiero po 44 - 169 dniach od daty wpływu wniosku bądź wpływu uzupełnionych dokumentów. Stwierdzono również, że w toku tych postępowań, mimo wynikającego z art. 36 k.p.a obowiązku, nie zawiadamiano strony o przyczynach zwłoki i nie wskazywano nowego terminu załatwienia spraw.

¹² Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm., zwanej dalej „k.p.a”.

W ocenie NIK stwierdzonego nieprawidłowego stanu nie usprawiedliwia, podnoszony przez Naczelnika Wydziału GKIL, fakt prowadzenia tych postępowań przez jednego pracownika merytorycznego, który zajmował się również innymi zagadnieniami, a także jego absencja. Wg wyjaśnień złożonych po zakończeniu kontroli przez Zastępcę Burmistrza w celu usprawnienia prac nad, m.in. wydawaniem zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych, rozpoczęto procedurę naboru na stanowisko urzędnicze w wydziale branżowym.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że w wydawanych zezwoleniach na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, ujmowano postanowienia dopuszczające poddawanie zebranych odpadów komunalnych odzyskowi i unieszkodliwianiu również w miejscach i instalacjach nie wykazanych w złożonych wnioskach, podczas gdy przepisy art. 8 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku wymagały, aby przedsiębiorcy ubiegający się o wydanie zezwoleń w składanych wnioskach dokumentowali gotowość przyjęcia zbieranych przez nich odpadów przez przedsiębiorców specjalizujących się w ich odzysku lub unieszkodliwianiu.

7. Nie korzystanie przez Burmistrza z ustalonego, w art. 8 b ust. 1 i ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, uprawnienia do kontroli zgodności działalności przedsiębiorców prowadzących odbiór odpadów komunalnych z udzielonym im zezwoleniem. Zdaniem NIK brak takiej kontroli umożliwia nadużycia ze strony przedsiębiorców oraz nieprzestrzeganie przez nich obowiązujących przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, a także warunków wydanych im zezwoleń. Stwierdzono bowiem, że:
- jeden z przedsiębiorców wykazał w latach 2006 - 2007 zdeponowanie na składowisku w Knurowie odpowiednio 2.392 Mg i 1.574 Mg odebranych na terenie gminy odpadów komunalnych, podczas gdy według informacji uzyskanej od zarządzającego tym składowiskiem, przedsiębiorca przekazał na to składowisko tylko 48 % i 68 % ilości wykazanych odpadów;
 - inny przedsiębiorca odebrał w 2008 r. na terenie Gminy 16,8 Mg odpadów komunalnych, pomimo że posiadane przez niego zezwolenie na odbiór odpadów utraciło ważność 10 grudnia 2007 r.;
 - pięciu przedsiębiorców, jak wynika ze składanych przez nich w Urzędzie informacji, dokonywało odbioru wyłącznie niesegregowanych odpadów komunalnych i nie realizowało, określonego w regulaminie utrzymania czystości i porządku oraz w zezwoleniach, obowiązku odbierania selektywnie zebranych odpadów

biodegradowalnych, wielkogabarytowych i poremontowych. Podnoszony w wyjaśnieniach Naczelnika Wydziału GKiL fakt odgrywania przez tych przedsiębiorców marginalnej roli na lokalnym rynku odpadów, zdaniem NIK, nie zwalniał ich z realizacji przedmiotowych obowiązków.

Pan Burmistrz poinformowany w trybie art. 51 ust. 4 ustawy o NIK o powyższych nieprawidłowościach, nakazał m.in. podjęcie przez Straż Miejską czynności wyjaśniających zmierzających do skierowania do Sądu Rejonowego w Rybniku wniosku o ukaranie przedsiębiorcy za prowadzenie na terenie gminy działalności odbioru odpadów komunalnych bez wymaganego zezwolenia.

8. Nie utworzenie w Urzędzie do maja 2009 r. ewidencji umów zawartych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych, co stanowiło naruszenie art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku oraz art. 10 ust. 5 ustawy z 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach, zgodnie z którym ewidencja ta winna być utworzona do 13 kwietnia 2006 r.

Podnoszony w wyjaśnieniach Pana Burmistrza brak jednolitego w skali województwa programu informatycznego, umożliwiającego m.in. wymianę informacji z przedsiębiorcami o zawieranych i rozwiązywanych przez nich umowach z właścicielami nieruchomości, zdaniem NIK, nie zwalniał Urzędu z obowiązku zaprowadzenia takiej ewidencji.

Brak ww. ewidencji powodował, że służby Urzędu nie dysponowały wiedzą o liczbie właścicieli nieruchomości nie posiadających zawartych umów na odbiór odpadów komunalnych, co uniemożliwiało m.in. właściwe sprawowanie kontroli wypełniania przez właścicieli nieruchomości ustalonych obowiązków w zakresie przekazywania odpadów komunalnych przedsiębiorcom, uprawnionym do ich odbioru. Stan taki zwiększał ryzyko nielegalnego pozbywania się odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości do środowiska, co stwierdzono np. w toku oględzin trzech dzikich wysypisk (przy ul. Kołłątaja, ul. Nowy Dwór i ul. Rybnickiej), na których oprócz odpadów, zalegających nawet 1,5-5 lat, stwierdzono również świeżo porzucone odpady komunalne i poremontowe. Według wyjaśnień Komendanta Straży Miejskiej proceder pozbywania się odpadów w sposób niezgodny z prawem w latach 2006 - 2008 miał tendencję wzrostową.

NIK stwierdza, że ilość odbieranych odpadów w Gminie zmalała z 10 121,87 Mg w 2006 r. do 7 871,10 Mg w 2008 r., w tym ilość selektywnie zbieranych odpadów poremontowych zmalała z 494,70 Mg w 2006 r. do 181,50 Mg w 2007 r. i 54,60 Mg

w 2008 r. NIK przyjmuje do wiadomości, że pewien wpływ na zmniejszenie ogólnej ilości odbieranych odpadów komunalnych miała likwidacja przez Urząd w latach 2005 - 2007 w 89 budynkach, głównie mieszkalnych, ogrzewania piecowego.

W latach 2006 - 2008 Urząd nie egzekwował również od przedsiębiorców terminowego wypełniania obowiązków określonych w art. 9 a ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, dotyczących przekazywania Burmistrzowi w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarte zostały umowy na odbieranie odpadów komunalnych, umowy te zostały rozwiązane lub wygasły. M.in. pięciu przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych przekazywało do Urzędu regularnie co miesiąc wykazy ww. umów, w dniach od 10 do 23 dnia danego miesiąca. Jednocześnie spośród ośmiu przedsiębiorców, którzy w 2006 r. prowadzili na terenie Gminy działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych, tylko trzech złożyło pierwsze takie wymagane wykazy w terminie ustalonym w art. 10 ust. 6 ustawy z 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach, natomiast pozostali złożyli je z opóźnieniem wynoszącym od 17 do 212 dni.

9. Udostępnianie mieszkańcom nierzetelnych informacji na stronie internetowej Urzędu o zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Jak ustalono pięciu z ośmiu przedsiębiorców, wykazanych przez Urząd jako zbierający ww. sprzęt, działało z naruszeniem przepisów art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym¹³, gdyż nie złożyli wniosku i nie byli zarejestrowani w prowadzonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska¹⁴ rejestrze przedsiębiorców i organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego i nie uzyskali stosownego numeru rejestrowego.

NIK zwraca uwagę, że na stronie internetowej Urzędu do końca 2008 r. nie wykazywano natomiast, mających swą siedzibę na terenie miasta Czerwionka-Leszczyny, trzech innych przedsiębiorców, w tym jednostki budżetowej Gminy (Zakładu Dróg i Służby Komunalnej¹⁵) występujących w ww. rejestrze GIOŚ, jako prowadzących działalność w zakresie zbierania sprzętu. W trakcie kontroli ZDiSK uzupełnił informację o zbieraniu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Nie wykazanie pozostałych przedsiębiorców wyjaśniano brakiem z ich strony powiadomień Burmistrza

¹³ Dz. U. Nr 180, poz. 1495 ze zm., zwanej dalej „ustawą o zużytym sprzęcie elektronicznym”.

¹⁴ Zwanego dalej „GIOŚ”.

¹⁵ Jednostka budżetowa Gminy, zwana dalej „ZDiSK”, działający od 1 stycznia 2008 r., powstała z przekształcenia w drodze likwidacji zakładu budżetowego Gminy – Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, działający do 31 grudnia 2007 r.

o prowadzeniu działalności w ww. zakresie, do czego zobowiązywał ich art. 39 ustawy o użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

Wg wyjaśnień złożonych po zakończeniu kontroli przez Zastępcę Burmistrza, do Komisariatu Policji w Czerwionce-Leszczynach skierowano zawiadomienia o popełnieniu wykroczeń niedopełnienia obowiązku zgłoszenia organowi wykonawczemu gminy faktu prowadzenia punktu odbioru użytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego przez przedsiębiorców, którzy na terenie gminy i miasta prowadzą taką działalność.

10. Niedokonanie w wymaganym terminie do 2 czerwca 2009 r. aktualizacji GPGO, której plan ten podlega nie rzadziej niż co 4 lata, co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 14 ustawy o odpadach oraz nie przygotowanie i nie przedłożenie przez Burmistrza Radzie Miejskiej oraz Zarządowi Powiatu Rybnickiego w terminie do 31 marca 2009 r. sprawozdania z realizacji GPGO za lata 2007-2008, co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 12 b pkt 4 i art. 13 pkt 1 ww. ustawy.

Brak realizacji ww. obowiązków Pan Burmistrz wyjaśniał nie zaplanowaniem środków finansowych na realizację ww. zadań, tj. aktualizacji planu i sporządzenia sprawozdania za lata 2007-2008, w trakcie prac nad projektem uchwały budżetowej Gminy na rok 2009. Zdaniem NIK nie może to stanowić uzasadnienia dla faktu nie wywiązania się z realizacji ustawowych obowiązków.

Należy podkreślić, że uchwalenie w dniu 2 czerwca 2005 r. przez Radę Miejską pierwszego GPGO, nastąpiło z 11 miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu, określonego w art. 10 ust. 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw¹⁶, w związku z art. 14 ust. 6 ustawy o odpadach. Wpływ na późne uchwalenie GPGO miało głównie podjęcie prac nad tym planem dopiero po uchwaleniu w listopadzie 2004 r. powiatowego planu gospodarki odpadami, z którym ww. plan powinien być zgodny, w myśl art. 15 ust. 2 ustawy o odpadach.

Nie dokonanie aktualizacji GPGO miało miejsce w sytuacji, gdy z ujętych w tym planie 13 zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w założonych terminach nie zrealizowano 5 zadań, w tym opisanych uprzednio, a ponadto:

- nie objęto do 2006 r. wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych. Na koniec 2008 r., według szacunków Urzędu, zorganizowanym odbiorem objętych było ok. 97 % mieszkańców, przy czym brak było danych umożliwiających weryfikację tego szacunku;

¹⁶ Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.

- nie prowadzono od 2005 r. kontroli przestrzegania przez podmioty gospodarujące odpadami warunków wydanych zezwoleń. W latach 2006 - 2008 Urząd nie podjął żadnej takiej kontroli, co Naczelnik Wydziału GKIL wyjaśniał ograniczeniami personalnymi w ramach podległego mu wydziału.

Ponadto, NIK zwraca uwagę, że ujęte w GPGO zadania przewidziane do realizacji miały charakter ogólny i nie zawierały zapisów umożliwiających prawidłowy ich monitoring. Przykładowo przyjętym sposobem realizacji zadania rozwoju i prowadzenia selektywnej zbiórki surowców wtórnych było „rozszerzenie” systemu zbiórki, bez wskazania jak to działanie ma być realizowane. Stwierdzono również, że zakładając w GPGO współuczestnictwo podmiotów zewnętrznych w realizacji części zadań Urząd nie posiadał dokumentów, potwierdzających akceptację przez te podmioty obowiązków, terminów i kosztów realizacji zadań oraz zakładanych do uzyskania efektów.

- 11.** Nierzetelne rozliczenie dotacji przedmiotowych udzielonych w latach 2006 - 2007 zakładowi budżetowemu Gminy - Zakładowi Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej¹⁷, na opróżnianie koszy ulicznych i na segregację odpadów. Ustalono bowiem, że Wydział Finansowy Urzędu zaakceptował przedstawione przez ZGKiM rozliczenia wykorzystania dotacji przedmiotowych, udzielonych na zadania dotyczące opróżniania w 2006 r. koszy ulicznych z odpadów komunalnych (w wysokości 164 tys. zł) i prowadzenia w latach 2006 - 2007 segregacji odpadów selektywnie zebranych (odpowiednio: 210,0 tys. zł i 206,5 tys. zł), w których tenże podmiot wykazał, że zrealizowany przez niego zakres rzeczowy dotowanych zadań był taki sam jak zaplanowany.

W przypadku zadania, dotyczącego opróżniania koszy ulicznych, ZGKiM faktycznie opróżnił w 2006 r. 29 646 koszy, tj. o 5 460 mniej niż wykazano w rozliczeniu dotacji.

Prawidłowe ustalenie masy odebranych od mieszkańców segregowanych odpadów, a tym samym wysokości należnej dotacji, w przypadku zadania segregacji selektywnie zebranych odpadów, uniemożliwiało nie ważenie zbieranych odpadów przez ZGKiM, pomimo że końcowe rozliczenie wysokości należnej dotacji dokonane miało być przy uwzględnieniu ustalonych stawek jednostkowych za przerób jednej tony odpadów oraz ilości faktycznie przerobionych odpadów. Dlatego też, uwzględniając wyjaśnienia Dyrektora Zarządu Dróg i Służb Komunalnych (ZDiSK), który przejął w 2008 r. obowiązki ZGKiM w zakresie gospodarki odpadami, że w rozliczeniach rzeczowych, przekazanych do Wydziału GKIL Urzędu, wykazana masa odpadów segregowanych

¹⁷ Zakład budżetowy Gminy, działający do 31 grudnia 2007 r., zwany dalej „ZGKiM”, przekształcony w drodze likwidacji m.in. w jednostkę budżetową Gminy – ZDiSK, działającą od 1 stycznia 2008 r.

stanowiła ok. 55 % wszystkich selektywnie zebranych odpadów od mieszkańców, po tzw. „doczyszczaniu”, oszacowano w toku kontroli masę zebranych segregowanych odpadów na: 635 t w 2006 r. i 692 t w 2007 r., co stanowiło odpowiednio: 84,97 % i 96,11 % masy tych odpadów służącej do rozliczenia wykorzystania dotacji w ww. kwotach (równych wielkościom planowanym).

Skutkiem nierzetelnych rozliczeń Urząd wypłacił ZGKiM dotację w nadmiernej wysokości w kwocie 25.279,68 zł z tytułu opróżniania koszy ulicznych (w 2006 r.) oraz w kwotach 31.565,00 zł (w 2006 r.) i 8.030,16 zł (w 2007 r.) z tytułu prowadzenia przez tą jednostkę segregacji zebranych selektywnie odpadów.

Zdaniem NIK na zaistnienie tej nieprawidłowości wpływ miał również brak należytej współpracy pomiędzy Wydziałami GKIL i Finansowym. Wydział GKIL otrzymał bowiem od ZGKiM zakres rzeczowy wykonanych zadań (za 2006 r.), a Wydział Finansowy rozliczenie dotacji. Główna Księgowa Urzędu wyjaśniła, że otrzymane z ZGKiM rozliczenia dotacji nie budziły jej zastrzeżeń, tym bardziej że Wydział GKIL, który sprawował nadzór merytoryczny nad realizacją tych zadań, nie kwestionował wykazywanych kwot rozliczeń dotacji. Natomiast Naczelnik Wydziału GKIL stwierdził, że w ramach jego Wydziału nie analizowano prawidłowości tych rozliczeń.

II. Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie:

- przeprowadzenie w latach 2006-2008 przez Straż Miejską 623 kontroli na terenie prywatnych posesji oraz punktów prowadzących działalność gospodarczą pod kątem gospodarowania odpadami komunalnymi, w wyniku których wobec właścicieli nieruchomości, którzy nienależycie wywiązywali się z obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku, nałożono 50 mandatów karnych oraz skierowano 6 wniosków do Sądu Grodzkiego,
- zapewnienie szkoleń o tematyce dotyczącej gospodarowania odpadami dla pracowników Urzędu i jednostek gminnych realizujących zadania w tym zakresie,
- podejmowanie przez Urząd działań edukacyjnych i promocyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, przez udział w akcji „Sprzątanie Świata”, publikację artykułów proekologicznych na łamach gazety lokalnej, zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych dla placówek oświatowych,

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań organizacyjnych w celu zapewnienia terminowego wykonywania zadań dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi, wynikających z przepisów**

prawa powszechnie obowiązującego oraz planu gospodarki odpadami w szczególności w zakresie wprowadzenia na terenie gminy systemów zbiórki odpadów biodegradowalnych i niebezpiecznych oraz ograniczenia ich deponowania na składowiskach.

2. Sporządzenie sprawozdania z realizacji GPGO za lata 2007-2008 i przedstawienie go Radzie Miejskiej oraz Zarządowi Powiatu Rybnickiego.
3. Opracowanie i uchwalenie wymaganej aktualizacji GPGO.
4. Terminowe prowadzenie postępowań w zakresie wydawania przedsiębiorcom zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
5. Wydawanie zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych zgodnych z wnioskami.
6. Egzekwowanie od przedsiębiorców, prowadzących działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, rzetelnego wypełniania obowiązków w zakresie sporządzania rocznych informacji o ilości i rodzajach zbieranych odpadów komunalnych i sposobach ich zagospodarowania, a także wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi zostały zawarte umowy na odbieranie odpadów komunalnych oraz wykazów właścicieli, z którymi umowy zostały rozwiązane lub wygasły.
7. Podejmowanie kontroli przedsiębiorców prowadzących na terenie gminy gospodarowanie odpadami, w zakresie zgodności wykonywanej przez nich działalności z udzielonymi im zezwoleniami.
8. Założenie wymaganej ewidencji umów zawartych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych.
9. Podjęcie działań organizacyjnych zapewniających prawidłowe rozliczanie dotacji pod względem merytorycznym i finansowym oraz rzetelne rozliczenie dotacji udzielonych ZGKiM, uwzględniające faktycznie zrealizowany przez ten podmiot zakres zadań opróżniania koszy ulicznych i prowadzenia segregacji odpadów zbieranych selektywnie.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag

i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.